

Ս. ՊԱՏԱՐԱԳՐ՝ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆ

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ

ԵՒ ԱՆՈՐ ԱՐՔԱՅՈՒԹԵԱՆ ՓՈՐՉԱՌՈՒԹԻՒՆԸ

1. — Եկեղեցի, Պատարագ եւ քաղաքում ընկնող

Թէւ քով քովի եկած ենք Եկեղեցին հասկնալու տարբեր աւանդութիւններէ և Պատարագը մատուցող եւ տարբեր սովորութիւններէ, սակայն կարող ենք գտնել միութեան ընդարձակ գետին մը, երբ կը քննարկենք տուեալ նիւթը: Պատճառն այն է որ երեք բառերը կը բացայայտեն ներկայութիւնը միակ Աստուծոյ՝ Հայր, Որդի և Սուրբ Հոգի: Եկեղեցին մարմինն է Քրիստոսի, ամբողջութիւնը մարդկեան որոնք, պատմութեան ընթացքին, մեղուեցան Սուրբ Հոգիէն իրազորեցու համար Քրիստոսի առաքելութիւնը մարդկային կեանքի զանազանութեան մէջ: Հաւատացեալներու համայնքին կեդրոնն է Ս. Պատարագը, շնորհակալութեան հրապարակային արտայայտութիւնը Աստուծոյ պարգևին ի Քրիստոս և աշակերտներու մասնակցութեան Քրիստոսի կեանքին իսկ: Ս. Պատարագը նախաձաշակն է Աստուծոյ Արքայութեան, որ կը քարոզէ Անոր մահը, մինչև որ գոյ գարձեալ միւսանգամ: Ան յիշատակումն է (amnesia) Աստուծոյ միջամտութեան պատմութեան ընթացքին մէջ, ներկայ փորձառութիւն մը յարուցեալ Տիրոջ և նախակատարումը մեծ ճաշկերոյթին երբ, ի վերջոյ, Աստուած է ամենայն յամենայնի: Մենք կ'ապրինք «միջանկեալ» միջոցին մէջ, այնպէս որ մեր պաշտամունքը կը տօնակատարէ Քրիստոսի դալուստով իրականացած աստուածային միջամտութիւնը պատմութեան և կատարումը փրկագործ իր անօրէնութեան ի վերջումն (Ա. Կորնթ. Բ. 24-26, Մրկ. ԺԴ. 25): Քրիստոսի ներկայութիւնը Ս. Հոգիի միջամտութեամբ, նոյնպէս կը սահմանէ թագաւորութիւնը: Հոն ուր թագաւորը կը բուժէ, կը վերանորոգէ և կը ներէ, հոն ուր հնազանդ ենք գթութեան և սրբութեան իր խօսքին, հոն թագաւորութիւնը կայ արդէն մեր մէջ:

Այս երկրի վրայ, Եկեղեցին չունի նախապատուութիւն թագաւորութեան մէջ, նախաթողութիւն չունի ան մեծ հացկերոյթին: Եկեղեցին կ'ապրի Աստուծոյ գթասրտութեամբ իբրև նշան, յաճախ անորոշ նշան Աստուծոյ փառաւոր ներկայութեան: Եկեղեցին համար, ուրեմն, Ս. Պատարագը մնայուն վերջիչեցումն է Քրիստոսով տրուած աստուածային շնորհին, որ վեր է մեզմէ, որ յաւիտենական է, բայց որուն մասնակցելու հրաւիրուած ենք, սիրոյ հրաշքին շնորհիւ: Երկրի վրայ. Ս. Պատարագը, Եկեղեցին կը նոյնանայ երկնային Եկեղեցիին հետ, որ արդէն իսկ կ'օրհնէ զԱստուած իր ներկայութեան (Մրկ. Ժ. 35-7, Եփես. Գ. 8-12, Յայտ. Է. 9-15):

2. — Բան եւ Խորհուրդ

Երբ կը խօսինք պաշտամունքի մասին և մեր հասկացողութեան մասին թէ ո՞րն է անոր կեդրոնական մասը, կ'անդադառնանք տարբեր շեշտաւորումներու, սակայն կը հաւատանք թէ կայ ահող «էկլիմէնիկ» համաձայնութիւն մը: Կը գնահատենք Հաւատքի և Կարգի հրատարակութիւններուն Մկրտութեան, Պատարագի և Եկեղեցական Կարգի մասին, որոնք կ'օգնեն տեսնելու ահող մեր միութիւնը: Կ'ուզենք շեշտել սրբագործող արժէքը արտասանուած խօսքին, քանի որ քարոզի ոյժով կը խնդրենք Ս. Հոգիէն որ հում մեր բառերը և մտածումները վերածէ ներշնչող և սիրով զեղուն արտայայտութիւններու, զպչելու չափ մեր ունկնդիրներու սիրտերը: Պէտք է ընդունիլ Ս. Հաղորդութիւնը իբրև Աստուծոյ խօսքը, որ կը պատգամէ վերանորոգութեան և յաղթանակի մասին: Կը հաւատանք թէ՛ երբ մեր Եկեղեցիները միացեալ պահեն քրիստոնէական իրերօքնութեան երկու այս երեսները, կրնանք

զգուշանալ չափազանց վերացական քա-
րոզիսոսութեան որոշ աւանդութիւններէ
կամ չափազանցուած արարողապաշտու-
թեանէ մը, անոնց մօտ՝ որոնք չեղար կը
դնեն Ս. Պատարագի մատուցման ձեւին
վրայ:

3. — Միութիւն Քրիստոսի հետ՝ իր առաքե- լութեան մէջ

Շեքսպիր բաժնեց բեկանուած հացը և
թափուած գինին, Յիսուս առաւ իր ա-
շակերտներուն նշան մը ցոյց տալով թէ
անոնք մաս ունին տակաւին իր իսկ կո-
չումին մէջ՝ ըլլալու Մարգարէ Որդի» (John
V. Taylor): Անոնք ծառաւ ինչ որ բաժնե-
լու իրաւունքները յուսացելով արքայու-
թեանէն ներս: Սակայն չէին կրնար եր-
թալ տառապանքի ճանապարհը որ յայտնի
էր Յիսուսի իբրև մկրտութիւն և բաժակ:
Այսպէս, Յիսուս միանակ գնաց խաչին:
Սակայն, մատնութեան գիշերն իսկ, երբ
հեկեկանքն ու յուսալքումը տիրական
էին, Ան ընծայեց այդ աւետիւիքը որպէս
զի աշակերտները գիտնան թէ մէկ են
իրեն հետ: Հոգեկարքերը բազում են և
չկան գիւրբին պողոտաներ խաղողութեան
տանող:

Մատնութեան գիշերին, Յիսուս կը
հրաւիրէ մեզ բաժնելու հացն ու գինին,
որպէսզի միանանք իրեն, զոհաբերող
սիրով: «Եկեղեցիին ծառայութեան կերպը
(koinonia) առաւել կամ նուազ չէ՝ քան
մասնակցիլ տառացիօրէն Քրիստոսի չար-
չարանքին և յարութեան, հաւատարա-
կչութիւն մը ստեղծելու համար կրուած
տառապանքին՝ կարենալ բանալու համար
ուրիշներուն առջև թաղաւորութեան
գուռը» (John V. Taylor): Մաս ըլլալ
Քրիստոսի մարմինին Ս. Հոգիի ներգոր-
ծութեամբ Արքայութեան զերազոյն օրհ-
նութիւնն է և միակ կռուանը առաքելա-
կան մեր գործունէութեան այս աշխարհի
վրայ (Բ. Կորնթ. Ա. 7, Ա. Պետ. Դ. 13,
Կողոս. Ա. 24, Գաղա. Գ. 27-28):

4. — Միութիւն Աստուծոյ ժողովուրդին հետ, կասեցելու համար Քրիստոսի առաքելութիւնը

Հաղորդուիլ Աստուծոյ Քրիստոսով
և համայնք ըլլալ իբրև ժողովուրդ Աս-
տուծոյ, միակ խորհրդակատարումին եր-

կու երեսներն են: Բայց յաճախ, հաղոր-
դութիւն ստացող հաւատացեալը առանձին
կ'երթայ Սեղանին, թէ և շրջապատուած
ուրիշներով: Հաւատացեալներու խումբ
մը անպայման համայնք չէ՝: Կրնայ ան
գումարում ըլլալ անջատ անձերու, կեդ-
րոնացած ներքին կեանքով մը և Տիրոջ-
մէն ստացուած անձնական պատգամի մը
խօսքին ոյժով: Վտանգ մըն է այս մեծ
համայնքներուն մէջ յատկապէս: Ան կը
տկարացնէ մեր վկայաբերումը, որովհետեւ
կրնայ տանիլ անհատական նախաձեռնու-
թիւններու, փոխանակ կեդրոնացնելու
մեզ հաւաքական գործունէութեան մը մէջ:
Կը յուսանք թէ Եկեղեցիները յաճախ
պիտի վերաբնեն համայնքային իրենց
կեանքին բնոյթը:

Նշմարած ենք տարբերութիւն մը,
նոյնիսկ անջատում մը քրիստոնեաներու
միջև, որոնք ընկերային աշխոյժ ծառա-
յութեան նուիրուած են Քրիստոսի անու-
նով և ուրիշներ, որոնք կը նուիրուին
աղօթքի, ուսումի և խօսքովակատարու-
թեան: Նուիրումի երկու կերպերն ալ,
որքան շնորհաբեր՝ նոյնքան ալ տկար և
տգեղցած են այսպիսի բաժանումի մը
հետեանքով: Ընկերային ծառայութիւնը
կրնայ անհամբեր գործունէութիւն մը
ըլլալ, անորոշ խտէրներէ թելադրուած:
Խորհրդակատարումը կրնայ անհատական
շնորհագրութիւն մը վերածուիլ, եթէ
չընկերանայ անոր գործնական մտահո-
գութիւն՝ ուրիշներուն նկատմամբ: Կը
հաւատանք թէ Քրիստոսի աշակերտու-
թեան երկու կերպերը պէտք է միանան
քրիստոնէական կեանքէն ներս: Հաւա-
քել եւ բաժնել, ընդունիլ եւ տալ, պաշ-
տել եւ աշխատիլ, աղօթել եւ պայքարիլ,
այս է կյանքը քրիստոնէական բաժնեկ-
ցութեան այս երկրի վրայ:

Մենք կ'ապրինք բաժանումներու աշ-
խարհի մը մէջ և շատ դիւրաւ վարժու-
թիւնը առինք բաժանումներուն Եկեղե-
ցիէն ներս: Մեծագոյն գայթակղութիւնն
է որ Տիրոջ Սեղանը կտրատուած է: Ան-
միարանութեան պատմական բազմաթիւ
պատճառներ կան: Մինչև այսօր, շատ
դժուար ճիգ մըն է հարկաւոր, բերելու
համար բոլոր քրիստոնեաները մէկ ըն-
տանիքի մը միակ Սեղանին, բաժնելու

համար նոյն հացը և ըմպելու համար նոյն բաժակէն: Առաքելական մեր վկայարարութեան տկարացումն է այս և անոր արմատը պէտք է փնտռել մեր անհնազանդութեան մէջ: Եթէ Բրիտոս կը հրաւիրէ իր ժողովուրդը իր խնձոյքին, ինչպէ՞ս կրնանք խոստափիլ պաշտելէ զինք լման հաղորդութեամբ բոլոր անոնց հետ՝ որոնք կը սիրեն զինք և իրն են առ յաւելտ:

Կոչ կ'ընենք մեր Եկեղեցիներուն, որ շարունակեն հետամուտ ըլլալ միութեան, որով պիտի յայտնուի Բրիտոսի արքայութիւնը:

5. — Հաղորդութիւն՝ հաց ուխտաւորաց

Ժամանակներ և տեղեր կան, ուր միասին մատուցումը Սուրբ Պատարագին կրնայ հրապարակային վկայարարում մը ըլլալ: Որոշ երկիրներու մէջ, քրիստոնեաներ կրնան հալածուիլ, նոյնիսկ պատժուիլ, երբ մասնակցին պաշտամունքի կը լսենք թէ ոմանք կը հաւաքուին ի գին մեծ վտանգի. ասոնց քաջութիւնը քարոզ մըն է իրենց շուրջիններուն թէ որքան թանկագին է Պատարագի խորհրդակատարութիւնը: Այլ կացութիւններու մէջ, Ս. Պատարագը կրնայ մատուցուիլ բացօդեայ, որպէսզի շատեր տեսնեն: Ուրախ արարողութիւն մը կրնայ նոր յոյս տալ շնական և աշխարհիկ դարձած ընկերութիւններու: Աստուծոյ Սեղանին կոյ աստուածային տեսիլք մը որ մարդկային սիրտը կը տանի Տիրոջ:

Հաղորդութեան փորձառութիւնը Եկեղեցւոյ շրջանակին մէջ է առաւելապէս: Ան կեանք կու տայ քրիստոնեաներուն, որպէսզի վերածուին Բրիտոսի պատկերին և ըլլան արդիւնաւոր վկաներ Անոր: Ս. Յարութեան տօնին (Ուղղափառ Եկեղեցիներուն մէջ, օրինակ), երբ մօթի լոյսը կը բաժնուի պատարագիչէն բոլորին և անոնց ձեռքով՝ ամէն տունի, այդ վկայարարումը կ'ըլլայ աւելի բացայայտ:

Որպէսզի քաջալերուի աճումի այս ընթացքը, կը թելադրենք որ խորհրդակատարութեան միջոցաւ, Ս. Պատարագը պատգամ մը բերէ իւրաքանչիւրիս վի-

ճակին: Իւրաքանչիւր եկեղեցական և իւրաքանչիւր համայնք պէտք է փնտռէ այսպիսի ճամբայ մը, հասկացողութիւն մը: Մենք որոշ թելադրանքներ կրնանք առաջարկել:

— Երբ ժողովուրդ մը ճնշումի տակ կը տառապի, Ս. Պատարագը կը խօսի փրկութեան և ազատագրութեան մասին:

— Երբ քրիստոնեաներ կ'արտաքսուին և կը բանտարկուին իրենց հաւատքին համար, հացն ու գինին կը ներկայանան իբրեւ Տիրոջ կեանքը, որ մերժուեցաւ մարդոց կողմէ բայց եղաւ «գլուխ անկեան»:

— Երբ Եկեղեցիի մը անդամակցութիւնը կը պակսի և նիւթականը կը տկարանայ, Ս. Պատարագը կը յայտարարէ թէ Աստուծոյ առատաձեռնութիւնը հափշտէ և մեր յոյսը իր վրայ պէտք է վերջ մը ունենայ:

— Երբ համայնքի մը կեանքին կը սպառնայ ցեղային, սեռային կամ դասակարգային խտրականութեան վտանգը, Ս. Պատարագն է որ կարելի կ'ընէ ամէն տեսակի մարդոց բաժին ստանալու նոյն սնունդէն և ըլլալու մէկ ժողովուրդ:

— Երբ մարդիկ աղէկացիկ են և փաթթած կեանք ունին, Ս. Պատարագը կ'ըսէ անոնց. «Ինչպէս Յիսուս իր կեանքին բաժնեկից ըրաւ մեզ, նոյնպէս ըրէ անօթիին հետ»:

— Երբ համայնք մը կղզիացած է քաղաքական, պատերազմական կամ աշխարհադրական պատճառներով, հաղորդութիւնը կը միացնէ մեզ ամէն տեղի և տարիքի Աստուծոյ ժողովուրդին հետ:

— Երբ քոյր մը կամ եղբայր մը մօտ են մահուան, հաղորդութիւնը դուռ մըն է մեզ սիրող Հօր թագաւորութեան վրայ բացուած:

Այսպիսի ուղիներով Աստուած կը սնուցանէ իր ժողովուրդը երբ կը մատուցուի Պատարագի Խորհուրդը, որպէս զի խոստովանին բանիւ և գործով թէ Յիսուս Բրիտոս է Տէրը, ի փառս Հօր Աստուծոյ: